

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČR

Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
Odbor legislativní

Mgr. Barbora Choulíková
Odbor sociálních věcí OSV
Krajský úřad Plzeňského kraje
Škroupova 18
306 13 Plzeň

VÁŠ DOPIS

ZE DNE: 19.6.2016

NAŠE čj.: MSP-81/2017-LO-SP/2

VYŘIZUJE: Mgr. Barbora Rittichová

TEL.: +420 221997358

FAX: +420 221997558

E-MAIL: ol@msp.justice.cz

V Praze dne 2.3.2017

Vážený paní Choulíková,

v reakci na Váš dotaz si tímto dovoluujeme zaslat naše vyjádření k otázce oddělitelnosti financí obce a opatrovance při správě jeho jmění. Zároveň se taktéž omlouváme za prodlení v této věci.

Předně bychom chtěli deklarovat, že základním pravidlem pro správu financí opatrovance by mělo být, aby opatrovanec měl svůj vlastní účet. Opatrovník by měl být uveden jako osoba, jež účet spravuje. Pokud opatrovanec účet zatím nemá, měl by být takový zřízen. Vždy je pak na vůli opatrovance, aby si sám mohl zvolit, jakým způsobem bude řešena otázka jeho financí (včetně jím již dříve vyslovených přání¹). Rozhodující pro výběr bankovního účtu nemusí být jen otázky finančního nastavení využívání účtu (výše poplatků atd.), ale také další související aspekty, které ovlivňují možnost opatrovance s účtem pracovat (např. blízkost bydliště opatrovance apod.). Není-li opatrovanec schopen se sám o věci rozhodnout, je třeba v souladu s jeho prioritami volit vhodný výběr banky a konkrétních podmínek účtu tak, aby maximálně podporoval samostatnost opatrovance rozhodovat o svých financích, byť v rámci jistých limitů (stanovených například pro platby na internetu, platby v obchodě či další finanční převody). Právě v souvislosti s efektivním nastavením kontroly a podpory opatrovance je možno vybrat vhodný produkt. Jeho prostřednictvím je možno jak snadno spravovat finance opatrovníkem, tak mít například i jen pasivní přístup pro sledování chodu na účtu. Je třeba vždy maximálně podporovat opatrovance, v závislosti na jeho schopnostech a dovednostech v jeho finanční gramotnosti a zacházení s financemi tak, aby tyto schopnosti nestagnovaly, ale naopak docházelo k jejich maximálnímu rozvoji. Opatrovník samozřejmě musí sledovat, jakým způsobem opatrovanec s financemi zachází, zda nedochází k takovému využívání, které by ohrožovalo bezpečí opatrovance. Zároveň ale nesmí blokovat opatrovance v učení se zacházení s financemi a např. při prvním nezdaru reálně zablokovat zacházení s financemi. I učení se z chyb je součástí přijímání odpovědnosti za vlastní činnost, odpovědnosti za své

¹ Bez ohledu na to, zda jsou tato přání uvedena ve formalizovaném dokumentu, jak předpokládá § 38 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“), nebo zda se jedná pouze o vyřčené přání opatrovance, zaznamenané např. v soudním či správním spise, v dalších dokumentech či jen opakovaně ústně deklarované opatrovancem.

rozhodnutí, za svůj život. Opatrovník může samozřejmě k rozvoji dovedností opatrovance využívat vhodných sociálních i dalších služeb, nabízejících kurz práce s financemi atd.

Dále je třeba zdůraznit, že omezením svéprávnosti nezaniká vlastnické právo opatrovance vůči svým finančním zdrojům, a není tak zásadně důvod, aby docházelo k automatickému převodu veškerých jeho financí na účet opatrovníka.

Otázkou je pak výklad pravidla o zákazu směšování financí opatrovníka a opatrovance, respektive zákaz mísení majetku správce a majetku pod jeho správou, stanoveného v § 1414 OZ. Odborná veřejnost se k otázce oddělenosti financí správce a osoby pod správou staví poměrně striktně. Svejkovský uvádí: „*Spravuje-li /správce/ peněžité prostředky, vede je na oddělených účtech, které nesmí být smíšeny s jeho účty. Účty mohou znít na jméno správce, bude záležet na právním jednání zakládajícím správu cizího majetku, ale nesmí na těchto účtech být ani jedna koruna správcova osobního či jiného majetku. Pokud správce smísí vlastní jmění a jmění spravované, poruší povinnosti správy.*“² V souvislosti s opatrovnictvím by tedy bylo možno toto pravidlo striktně vykládat ve prospěch preference zcela samostatného účtu opatrovance.

Nabízí se však otázka, zda pokud by měla obec mimo svého účtu ještě zvláštní jiný účet obce, a to pouze pro finance opatrovanců, zda by se jednalo o kolizi s tímto pravidlem. Domníváme se, že takto by bylo možno finance opatrovanců spravovat. Zdůrazňujeme však, že vždy musí být zcela zřejmá vzájemná oddělitelnost financí jednotlivých opatrovanců mezi sebou.

Otázku, zde je možno respektovat stávající praxi, kdy jsou finance na jednom účtu ve vlastnictví obce, avšak v rámci něj na zvláštním, depozitním podúčtu, je pak vhodné řešit dle principů týkajících se správy majetku. Pakliže vůdčí zásadou je oddělenost financí, je třeba toto jako základní pravidlo zachovat. Musí být tedy zcela zřejmé, které finance patří kterým osobám a k jakému účelu jsou využívány. Zároveň je třeba se vypořádat s otázkou financování správy majetku i úroků z majetku plynoucích, obdobně jako je tomu v případě účtu u banky. Konkrétně tedy tím, jakým způsobem či zda vůbec bude docházet k odměně za správu majetku, jak bude nakládáno s úroky z peněz na účtu, jak s poplatky na bankovní převody apod. Opatrovanec nesmí být žádným způsobem poškozen skutečností, že jeho finance jsou na obecním účtu. Pokud depozitní účet zmiňované záruky nemá, nelze na něj nahlížet jako na přijatelnou variantu. Pokud však zvláštní účet obce umožňuje vytvoření jednotlivých podúčtů pro konkrétní opatrovance, ze kterých je možno realizovat samostatný platební styk, přičítat na něj úroky apod., pak lze na tento způsob vedení financí nahlížet jako na přijatelný.

V souvislosti s řešením otázky správy majetku opatrovníkem lze podotknout, že opatrovníkovi lze přiznat odměnu za správu majetku, dle § 462 OZ. O tom by však musel rozhodnout soud, a to s ohledem na náklady správy, hodnotě spravovaného majetku a výnosů z něj, jakož i dle časové a pracovní náročnosti.

Pokud jde pak o postup opatrovnického soudu, zákon stanoví, že opatrovnický soud má povinnost dohledu nad výkonem opatrovnictví, dle § 48 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Toto ustanovení dále deklaruje, že soud může učinit vhodná opatření za účelem kontroly opatrovníka při výkonu jeho činnosti. Může se jednat o různé druhy opatření, kterým reaguje zejména na nápravu negativního stavu, který může být i v rozporu se zákonem. Situaci, kdy soud zjistí, že ačkoli opatrovanci by měly být připisovány úroky z jeho

² Svejkovský, J. Marek, R. a kol.: Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 544 s.

financí vedených na účtu obce, ale tyto připisovány nejsou, a požaduje nápravu tohoto stavu prostřednictvím uložení opatření, nelze obecně vnímat jako nezákonný postup soudu vůči opatrovníkovi.

Pro úplnost uvádíme, že Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy, státní zastupitelství, vězeňství, probaci a mediaci a do jeho působnosti nespadá podávání závazného výkladu právních předpisů; tato kompetence náleží v rámci řízení o konkrétní věci soudu. Výše uvedené stanovisko má pouze informativní povahu a je třeba jej považovat za nezávazné.

S úctou

Mgr. Jakub Sosna
vedoucí oddělení civilního práva
legislativního odboru

Na vědomí:

Vážený pan
Mgr. Jaroslav Neubauer
Ministerský rada
Odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy
Ministerstvo vnitra
Kupeckého 842/4
149 00 Praha 4 - Háje